

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԻՌԵՆՃԻ — ՍԵՆԵ

1869 թ. 199 Ս

ՆՈՒՄԵՐՈ 328

1287 ճԵՄԱՋԻԼ ԷՎ.

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ԻՆԷ ՐԱՆՈՒՄԸ
ՍԵՆԵԼԵՅԻ 150 ՂՐԶ
ՈՒ ԹԵՐ ԱՅՍ ԲԳ Ը 80

64 ՈՍՏՈՍ 5

ԻՆԷ ԱՅՍ ԲԳ Ը 45
ՏՈՒՄԵՐՈ 20 ԱՎ. ՂՐԶ. Ը 40 ԳՈՐԿԱՅ

ՍԼԱՅՐԱՆԿՈՒ

ՕԳՈՍՏՈՍ 17

ԱՍԽԹԱՆԵ 5 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԹԵՎՃԻՀԱԹԷ ՍԵՆԵՑԻ

Տիվանը մուհասէպաթ աղալըղը, մնայէյնի Հիւմայունտան մուխարրէճ տաստէթլու Լմին պէյ Էֆէնտիյէ,

Տախիլիյէ նազարէթի ճէլիլէսի մուհասէպէճիլիյի, մէսարիֆաթ մուհասէպէճիսի մուալլինի սապըզ Իլ-դէթլու Հիւմնի Էֆէնտիյէ,

Հօրան միւթասարըրըղը, միր-իւլ իւմէրալըզ ըլւթպէսի իլէ Պէյ-րութ մահքէմէի թիճարէթ ընյիսի սապըզ իլդէթլու Իպրահիմ Հադդը Էֆէնտիյէ,

Տեյարպէքիր իւմէրասընտան ըի-ֆոթլու Եւսուֆ պէյէ տէրկեսհը ալի գարուճու պաշլըղը,

Հիճազ խաֆիթան աղալըղը, Խըր-դայի շէրիֆ խասէմէսինտէն Հիւմնի պէյէ,

Միւթտէճի պաշլըղ խըտմէթի, մէտհի ուլէայի Սալթանաթը սէնիյէ սոյիքէի ալիյէսինտէ պուլունան Հաֆըզ Էմին Էֆէնտիյէ,

Միւթտէճիի սանիլիք խըտմէթի, պէլիսպանտէն Էօմէր աղայա թէվիհ պուլունան խըտմէթի տուր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԻԹԵՆԵՎԻՅԵ

Վիլայաթը ճէլիլէյէ կէօնտէրի-լէն Էմինամէի սամիի սատարէթ-բէնահիլին սուրէթի տիր:

Թարիֆէ հաճէթ օլմասըղը իւզրէ, ումուրու տէվլէթէ վէ մէսալիհի ատի-յէյէ տայիր օլունան իսթիլամաթ, վէ եա-զըլան գարարլարըն ահքիսմը տէր հալ իճրա, վէ ճէվապը հէման թահիր օլուն-

մամասը տէվլէթէ վէ խալիսէճէ վէ հէր սուրէթլէ Էնիլայի մաղարաթ վէ միւշթիլա-թը մուճիպ օլմապտա օլուպ, հալ պուքի, նիզամաթը ճէտիտէ իլթիլդալընճա, հէր մէքէգտէ միւթէաստիտ մէմուր վէ գա-լէվէր պուլունմասըլա օ մապուլէ թէ-էլիսիւրաթա պիր Էօղրի մէշրու վէ մադ-պուլ գալմամը օլտուղունտան, հասպ Էլ հալ պատէղին պու շէլլէր հիշ պիր սու-րէթլէ իլդապ վէ միւսամէհա ալթընտա պուլունտըրըլմայաճաղընտան, քէյֆի-կէթին պէօլիք քիւլիք ումուլէն մէ-մուրիսի Տէվլէթի ալիլէյէ իլան վէ իֆ-համի իլէ հէր նէ իշէ տայիր օլուր Էօմ օլուն վէրիլէն Էվմիրին հիւքթի գաթի օլտուղու սուրէթաթ, Էա տէր հալ իճրա վէ եախօթ Պապը ալիճէ պիլին Էֆէնտիյէ պիր կէօնա Էսպապը մանիսաթ վար իսէ, սէ-րիան պուլունա արդ ու իշաղընա իթինա իսթիլմէսի, վէ իսթիլամ օլունան մէվատտ իշին տախի պիլա իֆալիէի վալթ լաղըմ կէլէն ճէվապարըն իրալը, վէ հասըլ հիշ պիր Էմր վէ իսթիլամ իշին թէէքիտի վու-գուրին մէյան վէրիլմէսի խուսուսա-րընա ֆէվզ Էլ զայէ իշթիլամ վէ տիգգաթ պուլունմասը, վէ պիրտէ մաղարաթը Էֆ-րատա ըսմի օլուն թէէլիսիւրաթտան թէ-վէստիլա իստէճէթ թաղմիլաթ, ու պէպի-յէթ վէրէն մէմուրլարըն քէսէսին ալիտ օլաճաղընըն տախի քէվալիք ճիւմէյէ աղ-նասըլմասը սիյաղընա շուգգայի սէնա-վէրի թէրպիս օլունտու:

Պաղտատ վիլայէթինտէ պիր սանայի մէթթէպի քիւշաո օլունարադ, շիմտիյէ գատար Էիւզ նէֆէր գատար ֆուգարա վէ պիլայէկեսան չօճուղլա-րը մուղայյէս օլունտուղու կիպի, Էի-նէ վիլայէթի մէքըլուրէտէ պիր Էմնի-յէթ սանարըղ աչըլարադ, Էիրմի կիւն զարֆընտա 300 պին զըշտէն միւթէճա-վիլ բարա թօբլանարըղ, վէ Էիւզ պին զըշ մըգտարը իսթիգրաղլարա գուլ-

լանըլարըղ Պաղտատտա պատը լան Զէվ-րա զաղէթտարըն հալաթիսաթընտան միւսթէպան օլունա տուր:

Քէվալիք մէքըլուր զաղէթտա օ-գունտուղունա նազարէն, Պաղտատ սօգաղլարը զայէթ սըզ օլտուղտան պաշգա, գալտըրըմարը պուլունմասը-ղընտան, գըշ կիւնլէրի Էաղան Էաղ-մուրլարտան սօգ աղլարտան կէլ իլմէսի միւսթիսիպ օլտուղու հասէպի իլէ, վա-լիլի վիլայէթ տէվլէթլու Միւսաթ-բաշա հաղրէթլէրինմէն մէսայի վէ զայ-րէթի սայէսինտէ, մէքըլուր սօգ աղ-լարտա գալտըրըմ Էաթըրմայա պաշ-լամըշ, լաքին օրատա թաշ զայէթ պա-հալը օլտուղու Էճիլտէն, զիֆթիտէն Էա-րըլմասը թասափիւր օլունմուշ, վէ Էճիլտէնթի ճիհէթի իլէ տախի ինչտուր միւսասիպ կէօրիւլմիւշ իստէ տէ, մէվ-գընըն հարարէթ ինտէն զիֆթիտէն Էա-րըլան Էօլարըն պօղուլուպ պօղուլմա-մասընը թէճըրիւպէ իթմէք նիյէթէյլէ-պիր մըգտար Էէր զիֆթիտէն Էա-րըլմըշ տուր:

Մօնիթէօր զաղէթտա պալաթը-րանկա օգոտտոս ճուա, Պէլիլա իլէ իթալէատա պուլունան Էշգըլարըն թարտ ու տէֆի զըմընտա, տէվլէ-թէյնի մէքըլուրէթէյն մէյանէսինտէ-աղտ օլունան Էէնի ահտնամէյի տէրճ-ու նէշը իթմիշ տիր:

Իշպու ահտնամէ օգոտտոս 15 տէ-մէվգըլի իճրայէ գօնուլուպ, 5 սէնէ ահքիսմը միւստէրիճէսինմէն մէրի իւլ իճ-րա թուլթուլմասը գարաըլաշարըրմըշ տուր: վէ Էկէրշի մէքըլուր ահտնամէ-նին իճրասընըն մուգարրէր կիւնիւնտէն իթիպարէն իլք ալթըլ աղլարֆընտա միւ-թէահիտ տէվլէթլէր անըն ահքիս-մընը ֆէսիսէ գըյամ իթմէղլէր իստէ, պէշ սէնէտէն պէշ սէնէյէ միւթէմա-տիէն, մէրի իւլ իճրա թուլթուլաճաղ-տուր:

— Օրտույի Հիւմայուն մուսալէճա-
թընըն պուճտան պէօյէ միւնազասա-
յա չըգարըմաար Շուրայի տէվլէթ
մէճլիսինտէ մուգարրէր իսուկի մէս-
մուաթտան տըր :

— Տէրսաստէթտէ իթալիա սէ-
ֆիրի Գօնթ Պարպուրանի թարաֆըն-
տան, Պէյօղլունտա էքմէքճի պաշը-
նըն խանէսի քիրալանըպ, սէֆարէթ-
խանէ իսիլէճէյի իշիտիլմիշ տիր :

— Թօր արապալարընա մախսուս
օլարագ, Մաճարիսթան վէ Ուլաճ
Պուղտանտա պուլունան գօմիսիօնու
մախսուս մարիֆէթիլլէ իշիտիւր օլու-
նան պարկիլլէրին պազի դալան մըգ-
տարը պու կիւնէրտէ Շուսլույա եէ-
թիշմիշ օլուղու մահէլլինտէն խա-
պէր ալընմըշ տըր :

— Մ. Նաուճ սեպտեմբեր պը
սօնլարընտա եէնի թէրթիպ իլլէտիլի
իւպէան մուղ իդա թաղըմը իլլէ Սթան-
պօլա կէ լիպ, հակտեմբեր 1 տէ թէ-
աթթօ օլունու պաշլայսաճաղը մուգար-
րէր տիր :

— Էւրոպատա գարընըն պիրիսի
ղէվճինի զէհիլլէմէք իշիւն, զէհիլլի
պիր գալէթա եաբար վէ օնու եէմէ-
մէլլէրինի էվլաուլարընա էքիտէն թէն-
պիհ իտէր իտէ տէ, չօճուղլար պիթ-
թապի մէրագ իտէրէք եէրլէր վէ
քեաֆիէսի տաթի զէհիլլէնիպ էօ-
լիւրլէր :

— Օրինիօն Նասիօնալ զաղէթասը-
նըն պէյանընա նազարէն, իմբէրաթօր
Նաբօլէն, իմբէրաթօրիչանըն Շարգա
օլան եօճուղլուղու իշիւն սէքիլ միլիօն
ֆրանգ վէրմիշ, լաքին Գօրէսթօնտանս
Հապաս զաղէթասը, մէղքիւր հալա-
տիսի ճէրհ ու թէքղիպ իթմիշ տիր :

— Կէլէնլէրտէ Մանէսթըրտան
Բրէսթընա կիտէն պիր չըմէնտըֆէր
արապալարնա չու տէհէթլու վազաա
ղուհուր իթմիշ տիր : Շէօյլէ քի շը-
մէնտըֆէր մէրքէղինէ կիրէն պիր թա-
գըմ արապալար, օ եօլտան կէլէն ոս-
յիր պիր թագըմէթաա տրապալարըն
Էւղէրինէ տիւշմիշ, վէ սէօյլէնտիլինէ
կէօրէ խալլիճէ քէսան եարալանմըշ
տըր :

— Բէրգրին վէ Էնգտրէ վէ Այտըն
վիլայէթի ճէլիլէ վալիլէրի տէվլէթ-
լիւ բաշալար հազարաթը, կէլէն հաֆ-
թա հուղուրու մէյամին մէվֆուրու

ճէնապը թաճտարիլէ մէսուլ շէրէ-
ֆինէ նայիլ օլարագ, իլթիֆաթը Շա-
հընշահիլէ մազհար օլուղուտան սօլ-
րա, մահալը մէմուրիլլէթլէրինէ ա-
զիմէթ իլլէմիշլէր տիր :

— Միլլէթճէ պուղը մուհիմմ հա-
վատիլլէր թէրաքիւմ իթմիշ օլուղ-
ղունտան փէրշէմպէ կիւնիւ պէօյիւք
նիւսիսէ զաղէթասըն նէշը օլունաճաղ
տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԷԼԷԿՐՈՒԹԷ

Օտէսսա 14 օգոստոս .

Բուսիա իմբէրաթօր վէ իմբէրա-
թօրիչասը պուրայա վասըլ օլուպ, լի-
վատիայա կիտէճէքլէր տիր :

Պիւքրէշ . (Թարիխիլ)

Ուլաճ Պուղտան բրէնսի Շարըլ
հաղրէթլէրի պարոն տ'Օրէնպէրկ վէ
բրէնս կիդա ըէֆաղաթըլա լիվատիա-
յա ազիմէթ իթտի :

Փարիս 14 օգոստոս .

Ֆրանսանըն հարալիլէ նազըրը մա-
րէշալ Նիէլ պու ախշամ վէֆաթ իթտի-
իմբէրաթօր Նաբօլէն պու կիւն
Շալօն օրտուկեահընտա ազիմէթ իտէ-
ճէք տիր :

Գալաթա սարայընըն տիրէքթօրու
Մ. տը Մարլա, Լէժիօն տ'Օնէօր Նի-
շանընըն Օֆիլիալլըղ ըիւթպէսի վէ-
րիլմիշ տիր :

Փարիս 14 օգոստոս .

Հարալիլէ նազըրը մարէշալ Նիէլին
վէֆաթը վուղույի միւնասէպէթի իլլէ
իմբէրաթօր Նաբօլէն հաղրէթլէրինին
Շալօն օրտուկեահընտա իճրա իտիլէ-
ճէք թալիլլէրէ հաղըր պուլունմայա-
ճաղլարը զանն օլունույօր :

Փարիս 14 օգոստոս .

Ֆրանսա իմբէրաթօրու նուճ մախ-
սուսի Շալօնա ազիմէթ իթմիշ տիր :
Իմբէրաթօր պու տապահ վիւքէլա
մէճլիսինտէ ըիյասէթ իթմիշ տիր :

Փարիս 15 օգոստոս .

Բօլիթիլգա վէ մաթպուլաթճա ճիւն-
հա վէ գապահաթըլա միւթթէհիմ
պուլունանլար, օգոստոս 14 թարիլլէ
չըգան պիր աֆիլ իմբէրաթօրի սոյլէ-
սինտէ գուրթուլմուշլար տըր :

Բէսսի զաղէթանըն պէյանընա նէ-
ղարէն, իմբէրաթօր Նաբօլէն տիրէքի

կիւն Շալօն օրտուկեահընտա կիտէճէք
իքէն, նէղլէ խասթալըղընտան սօ-
լայը, մահէլլի մէզպուրա ազիմէթլէ-
րինի թէէլիլ իթմիշլէր տիր : Թիէր-
բարթի տէնիլէն օրթա ֆըրգաւան
պուլունան էքսէրի մէպուսանա ըիւթ-
պէ վէրիլմիշ տիր :

ԱՀՎԱԼԸ ՄԻԼԼԻԹԷ

Տիւնքի զաղէթալարտա օգոստոսըն-
նա նէղարէն, բաղար կիւնիւ թաղախան
խորհուրդլար Ղալաթասա թէճէմիւ իւ-
տէրէք, բաթրիք ինթիխապընըն նիզամ
սըղ օլուպ օլմատըղը իւզէրինէ պէյիլէ-
ր ինտէ խալլիճէ միւզաքէրաթ ճէրէյանըն-
տան սօղրա, նիհայէթ նիզամսըղ օլմա-
տըղընա իւքեաթ օլմուշլար, վէ պատէհու-
կէնի ինթիխապ օլունան բաթրիք էֆէն-
տիլէ չու աթիտէքի թէրլիլլէր թասաթ-
վուր օլունմուշ տուր, շէօյլէ քի, իւք
էվլէլ Սահմանադրութիւն ահքեամընճա,
էքսիք օլան երեսփոխանլարըն ինթիխա-
պը, վէ իքինճի, կէնի թէշէքքիւլ իտէճէք
երեսփոխան մէճլիսի մարիֆէթիլլէ քա-
ղաքական վէ կրօնական մէճլիսլէրին ին-
թիխապը, վէ նիզամնամէի ճէտիտին եէ-
նիտէն մուսայէնէսի . իւշիւնճիւ, մէզքիւր
մէճլիսլէր իլլէ իաթիշարէ իթմէքսիլլին
Բաթրիք էֆէնտիլին պիր իշէ թէշէպալիւս
իթմէմէսի :

Նշարու իւշ մատտէլէրի գալէմէ ալըպ
իմզալարդտան սօղրա, մապէյիլլէրինտէ
պիր պատգամաւորութիւն թէշէրլիլ իլլէ
Պէյօղլունա կիտիպ, կէնի ինթիխապ օ-
լունան բաթրիք էֆէնտի հուղուրունա
չըգմըշլար տըր : Մուլաթլիլլէ մէճլիս ըէ-
յիսի վեմ . Օտանն էֆէնտի օրատա պու-
լունմուշ տուր . Բաթրիք էֆէնտի հաղրէթ-
լէրինին մէզքիւր պատգամաւորութիւն
թէքլիլլէրինի պիլ գապուլ, տէր հալ իճ-
րասինա միւպաշէրէթ իտէճէքլէրինի վատ
պուլուրմուշլար, վէ պատգամաւորութիւն
տաթի քէմալի մէմուրիլլէթլէ տաթթի
իթմիշ տիր :

Բան Վշարաթէլ Կոթոյ Ազգասէրէ Է- հոյ-
րէնտիլի .

Եւ իբրեւ խորին տխրութեամբ
կայի ես ի յաւերակնն Բաղրատունի
իշխանութեանց, եւ զարմացեալ ընդ-
այնչափ անշքութիւն աշխարհին ըզ-

միտաւ ամէն զիստին զաւեր նորա եւ զկործանումն ամայացեալ ՚ի մեծութեանց, ՚ի փառաց եւ ՚ի պերճութեանց հանդերձ թագաւորաւն եւ Աւագան. լով յարտասուս հարայ. տեսեալ ըզբայքայեալ շիրիմն զսիրեցեալ քաջացն իմոց հայրենեայ սկսայ լալ ընդ էրեմիայ. « եթէ զխարդ զատաւ « նստաւ քաղաքն մենացեալ բազմա « ժողով. եւ եղեւ իբրեւ այրի լըյ « եալ տրտմութեամբ ՚ի մէջ հեթանո « սայ, իշխան աշխարհին եղեւ հար « կատու » : Ոչ սակաւ ժամն կացեալ անշուշտ անդ ՚ի փլատակն արքունի ահ պատեաց զիս զյ խովին յառանձնութիւնն. քանզի թուէր իմն երկիր ՚ի հիմանց տապալեալ կործանեալ բընակչօք տատանէր սոսկալի. ձայն ահաւոր լսելի լեալ յերկրիս. եթէ ես անկայ կործանեցայ յազգութեայ պետացն իմոց, թողում զիրաւունս իմ Արքայական ՚ի պահպանութիւն գահոյցս առ յապա եկելոց դիւցազնաւանացն Ռուբինեանց :

ՅԱստուծուստ իմն հնչեալ ՚ի տախտակ սրտիս ձայնն աղաւթար որ զհոյեան բերէր զաւետարեւ աղանոյն զապատութիւն անդէն եւ անդ յոտին կանգեալ եւ ՚ի զօրութիւն հաստատեալ արագեցի զընթացս իմ յաշխարհ պայազատացն կիւլիկիայ : Տեսեալ զԱրքայական զփառսն անդ միթարեցայ : Եւ կայի ես զմայլեալ յԱրքայական ճոխութիւնն եւ պանծայի ընդ թեւօք ծիրանաւորացն մեծաց. մինչեւ բարձեալ իշխանութեանն (ըստ յօժարութեան բնութեանն) եւ անկեալ ՚ի ձեռքս բռնաւորաց : Եւ իբրեւ բնաշին լեալ վերանայր յաշխարհէս պետութիւն մեծագոր որ ի կիւլիկիա սուր արդարութեանն Աստուծոյ կրկին եհար կործանեաց զիս ի գետին ցաւովք հեծութեանց, հալածանաց, գերութեանց եւ տարամերժութեանց ի հայրենի գրկաց անտի, եւ ասացի ահա մեռայ ես այլ ոչ եւս կանդնեցայ : Չայս դառն յանմիթար տառապանս իմ երկնաւոր ձայն ինչ վերանորոգութեան լսելի եղեւ յերկրին փլատակաց. եթէ իշխանութիւնն մարմնաւոր ի հոգեւոր փոխարկեալ կրկին կիւլիկեայն մեծացի փառօք : Եւ ահա իշխանապետն հոգեւոր առաջին Աստուածընտիր վեհապետն

Արծիւեան Աբրահամ արքեպիսկոպոս Բերիոյ վերանորոգեալ զփառս տանն Ռուբինեանց գայ հասանէ ի միթարութիւն ուստերացն եւ դատերացն կիւլիկեայ հանդերձ միթարել ուխտ տին իւրով սրբով :

Եւ այսպէս 150 ամ սորա նահատակքս ճշնեալ նահատակեցան ի մահ, յանտանելի յաղքատութիւն, ի հալածանս, ի վիշտս, ի ցաւս, ի գառնութիւն եւ ի սուր տարածամ մահուան, ի գերութիւն բռնաւորաց, իշխանաց աշխարհի, ի սէր ոչ խարացն ֆրիստոսի. որպէս սուանդեցաւ նոցա հոգեւորական իշխանութիւնն ի գահիցն Հռովմայ առ ի ստանալ զհոգիս, եւ մինչեւ ի վախճան ողորմութեամբն Աստուծոյ յարատեւել ի շնորհս քարոզութեան մարթէր, բայց փափաք ազգայնոց եւ երկդիմի երկչոտութիւն արհի եպիսկոպոսաց ի պէս պէս պարագայից վարանս արկին, եւ խաւար պատեալ զիւրաքանչիւրովք ոչ ըստ արժանաւայել ազգային ծխից, արարողութեանց իրաւանց եւ մարդկային զգածմանց եղեւ ընտրութիւնն կաթողիկոսական : Եւ որ մեծն է յետ ամենայն զրկողութեանց եւ օտարի յանձնել զմեծութիւնն արեամբ ըստացեալ այնչափ ամօք, ի վայրկեան ժամանակի վաճառել զանդրանկութիւնն սակաւագնոյ : Յուսով միայն միթարեալ, իբրեւ բազուկ երկայնաձեւն արտաշրի գիտէ նա զկողմն համայն աշխարհի վերանորոգել ի փառքս : Սովաւ միթարութիւն եւ ահա մեծն ազգիս : Եւ փառք նախախնամողին Աստուծոյ, ծաղր եւ այսն նախատանաց եղաք մեք այսօր առաջի համաշխարհսն ատենին որ անմրտածութեամբ նոքա պատուեալքս ՚ի մեծութիւն համայն Գ. Եպիսկոպոսունք Աստուածապահ թիոռոյն զիսրդձեռներեց եղեն ՚ի մատնութիւն եւ ցայժմ վիճակք կաթողիկոսական կորուսեալ Աթոռոյս եւ համայն աշխատաւոր երիցունք հեծեն ՚ի ներքոյ ծանր ծանր գերութեանց, տառապանաց, անտեսութեանց եւ վերջին անտանելի հալածանաց եւ զրկանաց, եւ իբրեւ հոգիս ապաստան լեալ կամ վերջին կործանումն կամ առաջին վիճակ խաղաղութեան կոչեն եւ աղաղակեն :

Չեզ ասեմ Աստուածաւորեալ Արհի եպիսկոպոսունք վիճակի կիւլիկիայ Աստուածապահ թիոռոյս, որ կայքդ պացեալ ՚ի թագաւորանիստ քաղաքը ՚ի Կ. Պօլիս, Ազգային ժողովդ գատ արարէք գուք ձեզէն զրկանաց Ազգիս եւ բովանդակ ուխտի ֆրիստոսական միաբանութեանքս պիտրպէս պատճառ եղէք մահուան վրտանգի այսչափ պատուական հոգւոց առանց իրաւանց զիրաւունս մեր բանելով օտարաց. նոյնպէս աւտսիկ մեք ամենեքին Ազգովին ֆրիստոսեան ուխտ միաբանութեանս ինդրեմք զիրաւունս մեր մինչեւ յվերջին կէտ : Դուք ամուր պահապանքդ Դրան կաթողիկոսարանին կիւլիկիայ, դուք պատուարք հաստատութեան. դուք հաւատարիմ խնամատար արդարութեան գործոց. դուք խոստացողք առաջի Աստուծոյ զհաւատարմութիւն առ ի քաջ պահպանել զիրաւունս Սրբոյ Աթոռոյս եւ պաշտարան ինել իրաւանց ուխտիս : Մի թէ կաթողութիւն ձեր բանաւոր պատճառին է զարքունի իշխանութիւն ինչ մասնել ՚ի կորուստ փանս այդր : Եւ արդարութիւն է ՚ի հանգստութիւն ձեր վաճառել զուխտս. տես՛ք քաջ, զի գինկ պատուական արեան ֆրիստոսի եմք, ոչ կարէք ընդունել ըզմեղ ՚ի կորստնս հանգստութեան եւ ազատութեան ձերոյ : Մի թէ ՚ի հանգստեալ ձեր յանտիճան մեծութեան զԱստուածային օրէնս միտնգամայն սրբաբարել եւ մեկնել կարողացայք, որ առաց տէրն. « Սիրեցէս զընկեր քո իբրեւ զանձն քո » : Եւ ընդէր խորհուրդք ելանեն ի սիրտս ձեր, եւ ընդէր ահ պատեաց եւ պատեալ է ըզձեզ այժմ... զի աթոռն կիւլիկիոյ ոչ կարէ եւ ոչ կարէր կարգադրել զիւրսն. եւ ով ցարդ, զայնչափ եկեղեցիս, զվանս, զմատուռնս, զարքս, յաղայելու ընտելարանս, զշինուածս, զնորոգութիւնս ի մի բովանդակեալ զծախս բոլոր քղերցն եւ բազում նորագործից ի բոլոր կողմանս Ասիոյ եւ կիւլիկեայ փառաւորեաց զազգն եւ ըզտեղին սրբութեան ուխտիս : Եւ մի թէ որում ապաստան անկեալ եղէք որոց արգասեաց եւ որոց արտօնութեանց, հարստութեանց եւ ծառանս

դու թեանց եղևք բաժանորդ ցայժմ. գիտեմ զի վասն բարերարութեանց ձերոց եւ երախտեաց փոխանակող իր ձեր գործաւ յետոյ: Եւ բազում այն է երերեալ մնաւ եւ վիճակք սուրբ աթոռոյս եւ ի փառնք կործանման ի ըստաւ, եթէ տեսնեցէ տակաւին ջախջախ տերութեանդ յայսմ վիճակի աւարդութեան, յայնպիսի անարգութեան ասեմ, զի այսօր ամենեքեան որդիք խոյժք, զուրկ ի հայրենի գլուկացն եւ մատենալք ի սուր գերութեան, եւ իբրեւ պատիժ Աստուածաւաստ հրամանին արդէն հասեալ ի գործ մեր բաժնի թողի լեալ եմք ի տիրուս աշխարհի: Եւ ոչ ոք է որ հարցանէ զմեզ, եւ ոչ օգնութիւն ուստեք: Զօրութիւն մեր ամենակալն զօրութեանց, եւ պաշտպան մեր ամենօրհնեալ կայսն, բարեխօսութեամբ արդի հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւոր չին րոյց արդ իւնք ուխտս մեր սուրբ:

Եւ ի վերջոյ կամք հպատակ հրամանաց հասարակաց հօրս արքայան տեսաւն մերոյ Թ. Պիոսի քահանայապետին, «սուր նորա եւ պարանոց մեր»: Իբրեւ արեգակն մեծ կացցէ նա յանդիման Գարապէտի զօրութեանց, մինչեւ աւարտեալ պատերասողմիս մեծի՝ եւ առասցուք զօրհնութիւն նորա զհայրական. հանդերձ առանձնաշարհութեամբ առանձին մեծաւորի, զոր ժամեմք ի նմանէն որդիականն յարդանօք եւ խորին խոնարհութեամբ:

Եւ գուր մերեցեալքդ ի Գրիստոս պատուական անդամք ուխտիս Աստուածարեալ քահանայքդ Լուսաւոր չական ողորդ աթոռոյս կիւրիկեայ, որ կայքդ հալածեալ վասն անուան Տեառն, մի՛ մերժէք զօրէնս ձեր ըզնախնականս, եւ մի՛ մոռանայք զաւանդութիւն եւ քրտակ Աստուածազգեաց ծերունեացն մերոց հայրապետաց, որք պատուիրեցին անխախտ պահել զմայնան մինչեւ յաւիտեան. քարոզութեամբ Աւետարանին ընդ ամենայն արեգիւրս, եւ վասն որոց ուխտս եղեալ եմք մեք ամենեքին չը պակասիլ երբէք ՚ի մասինդ: Եթէ այդպէս իցէ միով առաջնորդաւ շատ է մեզ բնակիլ ՚ի ծերպս վիմաց միւսմ լերանցն Լիբանանու եւ անթերի

կատարել զպաշտօն մեր՝ քան պակասիլ ՚ի պաշտամանս: Վասնորոյ որ միւսնդամ աւանդեցաւ ձեզ յԱստուածուստ անտի, եւ ոչ ՚ի մարդկանէ, մի՛ վշտացին սիրտք ձեր ընդ այժմեան զրկողութիւնսդ եւ ընդ հալածանս, հայեցեալ ցեւ զնացից Աստուածապատիւ նախնեացն մերոյ, որք գրեալ թէ անցին ընդ հուր եւ ընդ սուր վասն Գրիստոսական հաւատոց եւ ետուն մեզ զօրինակ բարի առ ՚ի հետեւել հետոյ նոցին եւ հասանել վախճանին: Ապա լերուք արք, եւ զդեցէք զգրահան հաւատոյ. զօտեպինդ անդեալ զմէջս ձեր զօրութեամբ Աւետարանին, մնացէ՛ք անսասան ՚ի խորհրդոց, զի Տէր ընդ մեզ, եւ վասն անուան մեծի Տեառն ճշմութիւնդ զոր ունիք յանձին. պիտոյ է զի զյաջողութիւն գտնիք: Ապա թէ ոչ գիտեալք ձեր կենդանի մնացեն գալարադեղ առ պարիսպս վրաստակաց վանաց արեամբ նահատակացն շաղկաւելոց, որ զօրութեամբ հոգւոյն զղչեալիք ՚ի բերանոյ երկուց առանձնաւորի քահանայ Ելիակայ. «մեք առ ՚ի քաջ պահպանութիւն օրինաց արքային մերոյ աստ անկաք՝ ՚ի սէր հայրենեաց»:

Ս. հայրենիք, հայրենիք, քաջ զորհայրենիք. իցէ՛ թէ քեզ նուէր ողջակիզի բովանդակ հոգիք մեր մատուցին անարատ ՚ի սեւա սեղանիդ Սրբութեան:

Քանզի յետ կորուսանելոյ զերկասին զիշխանութիւնն միահեծանս առն հայկազնոյն միովն եւ եթ հոգեւորական պետութեամբ ՚ի կամիլ անդ միութեալ անչափ առաւպեալ որդեացն ՚ի վախճանի ընդ հովանաւորութեամբ Գ. Տեառն Տեառն սրբազան Աբրահամ Ա. կաթողիկոսի Հայոց կաթողիկեայց եւ Աստուածընտիր յաջորդաց, նորին արհիապատիւ եպիսկոպոսաց եւ գերապատիւ արժանաւարք վարդապետաց՝ եւ ահա՛ ՚ի ամանէն եւս զրկեալ ՚ի շնորհաց ըստանալ եւ զանուն վատարանց, «անուանեալ հերետիկոս, եւ անսաստող հրամանաց հոգեւոր իշխանաց» Գ. Գրեցին եւ սուք ՚ի դպրութեան կենաց արժանաւոր երախտիք ընդ ձրի պարզեւաբաշխութիւնն. բաց եւ այնպէս

չէր արժան հասանել հոգեւորական իշխանութեան նոցա ընդ ձեռն մալար միջոյց, կամ թէ պարզ առել (հերետիկոսաց): Եթէ հերետիկոս՝ եւ եթէ ուղղադաւան՝ աւանդեցաւ սրբոյ շնորհք ՚ի վիճէն հաւատոյ. նմա անկանի ՚ի քնին մատուցանել զիրդ. որ եւ ամենայն պարագայիւք յանձն եղեւ դատն ՚ի մեծ աստեղ նմին. նմա անկանի որոշել զվիճն:

1869 Յուլիս 22

՚ի յաւերական կիւրիկեայ:

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ

Գ Ա Լ Ա Թ Ա Բ Ի Ա Չ Ա Ս Ը

0գոս.	4	Բազար էր.	տգլամ.	48-45
»	5	Սալը սապազուր.	քէսի.	48-20
»	»	»	էօյլէն.	47-33

Իշպու չէհրի օգոստոսուն օնունճու բազար կիւնիւ հաւա միւսաատէ իթտիյի հալտէ Շիրքէթի Խայրիյէ վարօրէրինտէն 17 նիւմէրօլու Պահարիյէ նամ վարօր իսթէք իտէնլէրին թէնէզլիւնի իշխն պիր թաղըմ մուգիքա իլէ Պէօյլէք տէրէտէն սաաթ 8 տէ հարաքէթլէ, Թարապիւս վէ Նէնի քէօյ վէ Էմիրիկէն վէ Արնաուտ քէօյիւնէ վէ Օրթա քէօյ իսկէլէլէրինէ ուղարայարաք սնտէն տօղրու պէօյլէք Ատաեա կիտէճէյի վէ կէճէլիյն մաշիթապտէ սաաթ տէօրթտէ պէօյլէք Ատաաթէն զըյաթ իլէ, մէգիլէր իսկէլէլէրէ ուղարայարաք Պէօյլէք տէրէյէ տվտէթ իտէճէկի վէ կիտուպ կէլմէք իշխն 20 դուրու իւճէթի վարօր ալրնաճաղը Շիրքէթի Խայրիյէ իտարէսի Թարաֆրնտան իլան օլու նուր:

5 օգոստոս 1869

ՍԱՀԱԿ ՊԱՐԹԻԻ

ԿԱՄ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՄՇՈՅ

Բաժանեալ ՚ի չորս արարուածս

Սոյն ողբերգութիւնը գրաբար եւ աշխարհաբար լեզուաւ Քիւրքճեան տպարանէն ՚ի լոյս ընծայուած է եւ 5 ական դահեկան կը ծախուի ամեն գրաւաճարաց քով:

ՍԱԷԻՊԻ ՄԷՍՈՒԼՈՒ ՂԱԶԷԹԱ

ՅՈՎԱԿԻՄ ԹԻԼՊԷՏՃԵԱՆ

ՍԹԱՊՈԼՍԱ ԶԻՅԷ ԲԱԶԱՐ ՆՈՒՄԵՐՈ 45

ՃԷՄԻՅԷԹԻ ԻԼՄԻՅԷ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ